

ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ПРАЦІВНИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У статті проведений аналіз проблемних питань початкового етапу розслідування злочинів у сфері службової діяльності, що вчиняють працівники Національної поліції України. Виокремлено алгоритми дій співробітників підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України під час прийняття заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, що вчиняють працівники Національної поліції України, результати їх попереднього опрацювання та порядок фіксації. Надано характеристику процесуального рішення прокурора про початок досудового розслідування, виокремлено його особливості та визначено місце у системі кримінальних процесуальних рішень.

Ключові слова: *початковий етап розслідування, злочини у сфері службової діяльності, Національна поліція України, працівники Національної поліції України, підрозділи внутрішньої безпеки, кримінальна процесуальна діяльність, оперативно-розшукова діяльність.*

В статье проведен анализ проблемных вопросов начального этапа расследования преступлений в сфере служебной деятельности, совершаемых работниками Национальной полиции Украины. Выделены алгоритмы действий сотрудников подразделения внутренней безопасности Национальной полиции Украины при принятии заявлений и сообщений об уголовных правонарушениях, совершаемых работниками Национальной полиции Украины, результатах их предварительной обработки и порядке фиксации. Дана характеристика процессуального решения прокурора о начале досудебного расследования, выделены его особенности и определено место в системе уголовных процессуальных решений.

Ключевые слова: *начальный этап расследования, преступления в сфере служебной деятельности, Национальная полиция Украины, работники Национальной полиции Украины, подразделения внутренней безопасности, уголовная процессуальная деятельность, оперативно-розыскная деятельность.*

The article analyzes the problematic issues of the initial stage of the investigation of crimes in the sphere of official activity committed by employees of the National Police of Ukraine. Algorithms of actions of employees of the Internal Security Department of the National Police of Ukraine during the acceptance of applications and reports of criminal offenses committed by employees of the National Police of Ukraine, the results of their preliminary processing and the procedure for recording. The description of the procedural decision of the prosecutor on the beginning of the pre-trial investigation is given, its peculiarities are singled out and the place in the system of criminal procedural decisions is determined.

Key words: *initial stage of investigation, crimes in the sphere of official activity, National Police of Ukraine, employees of the National Police of Ukraine, internal security units, criminal procedural activity, operative-search activity.*

Постановка проблеми. Реалізацію державної політики у сфері національної безпеки, боротьби зі злочинністю та запобігання корупції покладено на правоохоронні органи, зокрема новостворену Національну поліцію України. Президент України та Уряд неодноразово наголо-

© ЯЦУН М. М. – аспірант (Інститут права ім. князя Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом)

шували на необхідності консолідації зусиль усіх гілок та інституцій влади, громадськості, освітян і науковців щодо реформування органів правопорядку, які мають стати не лише ефективним інструментом протидії криміналітету, а й забезпечувати безумовне дотримання законності, недопущення порушень прав і свобод громадян та службової дисципліни [1].

Водночас в органах поліції робота щодо запобігання правопорушенням серед особового складу не є достатньо ефективною, контроль за службовою діяльністю підлеглих з боку керівників, передусім середньої та низової ланок, залишається здебільшого формальним, що призводить до учинення поліцейськими кримінальних правопорушень і корупційних діянь. За даними Генеральної прокуратури та Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України, упродовж 2016–2018 рр. судами винесено обвинувальні вироки стосовно 179 колишніх міліціонерів та поліцейських, з яких 147 (82,0%) засуджено за злочини у сфері службової діяльності, зокрема передбачені ст. 364, 365, 368 Кримінального кодексу (далі – КК) України. У багатьох випадках службовий статус працівників поліції полегшує (уможливлює) вчинення ними інших злочинів проти життя та здоров'я, волі, честі й гідності особи, власності, правосуддя, у сфері обігу наркотичних засобів, використання комп'ютерних мереж, безпеки руху, моральності тощо.

Незважаючи на системні перетворення, люстраційні та антикорупційні заходи, рівень злочинності серед працівників поліції залишається досить високим, хоча останніми роками його вдалося дещо стабілізувати. Факти зловживань, перевищення влади або посадових повноважень, одержання неправомірної вигоди та інші надзвичайні події негативно позначаються на іміджеві усієї правоохоронної системи, сприяють зростанню рівня недовіри громадян до здатності цих підрозділів забезпечити належний правопорядок у країні. За результатами проведених нами опитувань, 66,7% громадян лише частково довіряють працівникам Національної поліції України, 22,7% – не довіряють зусгалі і лише 15,7% – довіряють повністю [2; 3].

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питанням розслідування службових злочинів в органах Національної поліції України (органах внутрішніх справ – до 2015 р.) були присвячені праці таких вчених як: О.М. Бандурки, В.П. Бахіна, В.І. Василичука, М.Г. Вербеньського, М.Л. Грібова, В.О. Коновалової, М.А. Погорельського, Г.П. Середи, Є.Д. Скулиша, О.Ю. Татарова, Л.Д. Удалової, В.І. Фаринника, С.С. Чернявського, В.Ю. Шепітька, М.Є. Шумила та ін. Питання протидії службовим злочинам в органах внутрішніх справ (до 2015 р.) розглядали також М.І. Ануфрієв, О.Ф. Гіда, О.О. Дудоров, А.Ф. Зелінський, В.Ф. Кириченко, М.І. Мельник, О.Ю. Хабло. Водночас, багато важливих питань досі залишаються спірними, а деякі з них не розв'язані взагалі, зокрема, в юридичній науці і практиці не досліджено початковий етап розслідування злочинів у сфері службової діяльності, що вчиняють працівники Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 19 Конституції України, органи державної влади та місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Ці конституційні приписи поширюються на всіх без винятку службових осіб, незалежно від того, чи є вони представниками законодавчої, виконавчої або судової гілок влади, виконують свої службові функції в державному апараті, органах місцевого самоврядування чи в громадських об'єднаннях, здійснюють службову діяльність в юридичних особах публічного чи приватного права [4, с. 5].

Згідно п. 5 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України [5], під досудовим розслідуванням законодавець розуміє стадію кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Слідчий, прокурор починають свою діяльність після надходження інформації до органу державної влади, що фактично і є передумовою досудового розслідування. Ця інформація подається у вигляді заяви чи повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення як в усній формі (викладена громадянином і оформлена в письмовій формі посадовою особою), так і письмово (надіслана поштою, засобами телефонного зв'язку, викладена у рапорті, опублікована в ЗМІ, передана до відповідного органу, установи особою), зокрема у формі рапорту співробітника оперативного та іншого підрозділу про безпосереднє виявлення ним ознак кримінального правопорушення.

Подача заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення регламентується Кримінальним процесуальним кодексом [5], Законом України «Про звернення громадян» [6] та відомчими наказами правоохоронних органів. При особистому зверненні заявника до правоохоронного органу або його посадових осіб – слідчого, прокурора чи іншої службової особи, уповноваженої на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, приймається відповідна заява або складається протокол прийняття усної заяви про вчинення кримінального правопорушення.

Відповідно до ч. 1 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України [5], слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР та розпочати розслідування [5; 7]. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається (ч. 4 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України) [5].

Інформація стосовно злочинів у сфері службової діяльності, учинених працівником Національної поліції України, надходить до підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України одним з таких каналів: шляхом безпосереднього звернення особи з письмовим чи усним повідомленням; поштою чи засобами телекомунікаційного зв'язку; у вигляді оперативно-розшукової інформації від негласних джерел; шляхом безпосереднього виявлення оперативним працівником унаслідок проведення оперативного (ініціативного) пошуку. Згідно із законодавством, до компетенції підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції України не належать повноваження щодо приймання та реєстрації від громадян офіційної заяви про злочин. У зв'язку з цим, незалежно від форми звернення громадянина до підрозділу повідомлення останнього про злочин з точки зору законодавства має статус «інформації про злочин, яка безпосередньо виявлена службовою особою правоохоронного органу» (оперативним працівником внутрішньої безпеки Національної поліції України) [1, с. 251].

Таку інформацію необхідно зареєструвати та доповісти керівнику підрозділу, який після її вивчення надає доручення на її опрацювання підлеглим працівникам.

Під час приймання інформації від особи, яка звернулася безпосередньо до підрозділу, оперативний працівник складає рапорт про виявлення ознак кримінального правопорушення, безпосередньо опитуючи особу по суті, для уточнення обставин події про яку вона повідомляє тощо.

За необхідності, особі, яка звернулася до підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України з інформацією про вчинене кримінальне правопорушення, видається довідка, в якій документально закріплюється факт надання громадянином такої інформації та її приймання відповідним підрозділом (відповідно до ст. 60 Кримінального процесуального кодексу, заявником є фізична або юридична особа, яка звернулася із заявою або повідомленням про кримінальне правопорушення до органу державної влади, уповноваженого розпочати досудове розслідування, і не є потерпілим). У довідці зазначається час, місце надання інформації, персональні дані громадянина, номер реєстрації у службовій документації підрозділу, а також номер вихідного документа, яким інформація направлена до органу досудового розслідування. У такий спосіб громадянин отримує підтвердження факту звернення до правоохоронних органів, яке, зокрема, є первинним підтвердженням його права набути процесуального статусу потерпілого.

Факт отримання інформації фіксується у формі реєстрації повідомлення у відповідній службовій документації підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України (журнал обліку інформації, журнал обліку оперативної інформації, журнал вхідної кореспонденції) та невідкладно доповідається керівнику підрозділу. Останній доручає одному з підлеглих негайно опрацювати інформацію, що надійшла, та доповісти про результати.

У разі звернення громадянина з інформацією про вчинене кримінальне правопорушення безпосередньо до оперативного працівника підрозділу внутрішньої безпеки за межами підрозділу (на території), останній засобами телефонного зв'язку негайно інформує про це чергового по підрозділу та (або) безпосереднього начальника. Факт надходження інформації фіксується в рапорті чергового (рапорт внутрішнього користування, фактично звіт чергового про події за добу керівнику підрозділу). Рапорт про безпосереднє отримання інформації складає працівник, який її отримав, після прибуття до підрозділу. Якщо це неможливо протягом найближчого часу (розумні строки, ст. 28 КПК), рапорт складає його безпосередній начальник. Рапорт реєструється в документації підрозділу та доповідається керівнику для прийняття рішення [8, с. 97].

Журнал реєстрації інформації про кримінальні правопорушення, що надійшла безпосередньо до підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України, є внутрішньою службовою документацією. Журнал призначений виключно для фіксації факту надходження безпосередньо до підрозділу інформації про протиправні діяння працівників Національної поліції України, обставин її надходження (час, місце, форма та вид інформації, джерело інформації), процедури та результатів її оброблення. Рішенням начальника підрозділу з числа працівників обліково-реєстраційних підрозділів Департаменту внутрішньої безпеки, управління (відділу) внутрішньої безпеки призначається особа відповідальна за ведення та зберігання журналу в паперовому й електронному вигляді.

У подальшому проводиться робота з особою, яка звернулася безпосередньо до підрозділу (опитування щодо змісту письмового повідомлення, письмове оформлення усного повідомлення – відібрання пояснення). Одержана інформація підлягає вивченню на предмет встановлення факту вчинення злочину у сфері службової діяльності чи осіб, які його вчинили; факту готування до вчинення такого злочину чи осіб, що готуються до вчинення злочину. Про результати вивчення інформації доповідається керівництву підрозділу.

Необхідно також провести попередню перевірку шляхом особистого пошуку та проведення гласних заходів щодо встановлення достовірності отриманих відомостей, а також її вивчення на предмет встановлення факту злочину у сфері службової діяльності та осіб, які причетні до його вчинення або факту готування до вчинення злочину чи осіб, які готуються до вчинення злочину. Визначення граничного терміну на приймання, фіксацію факту надходження, попереднє оброблення та направлення інформації уповноваженому органу досудового розслідування здійснює начальник підрозділу. Водночас він керується положеннями ст. 28 і ст. 214 КПК, першочергово враховуючи вимоги щодо своєчасного надання інформації про вчинення протиправного діяння уповноваженому органу досудового розслідування. Встановлення терміну має бути обґрунтованим об'єктивними обставинами, в яких здійснюється опрацювання інформації [9, с. 25].

При надходженні оперативно-розшукової інформації з конфіденційних джерел оперативний працівник, який отримав її, складає рапорт про безпосереднє (особисте) виявлення ознак вчиненого злочину. У разі, якщо розкриття змісту негласної інформації при її реєстрації органом досудового слідства може загрожувати розкриттю факту конфіденційного співробітництва особи (обставини вчинення злочину відомі лише джерелу), оперативний працівник доповідає про це керівнику підрозділу. Відповідно до рішення останнього, у матеріалах, що направляються до органу досудового розслідування (рапорті працівника) зазначаються лише загальні відомості про факт виявлення вчиненого злочину без вказівки на інформацію про осіб та обставини його вчинення [10, с. 393; 11, с. 71].

Надходження інформації та результати її попереднього опрацювання, у тому числі отримані шляхом опитування особи, фіксуються у рапорті про безпосереднє виявлення ознак вчинення кримінального правопорушення, що складає працівник підрозділу внутрішньої безпеки. Рапорт доповідається начальнику підрозділу для прийняття рішення про направлення матеріалів до уповноваженого органу досудового розслідування. До рапорту, за необхідності, долучаються пояснення особи (у тому числі й такої, що надійшла поштою), а також інші матеріали, зібрані в межах перевірки початкової інформації (перелік матеріалів зазначається в супровідних документах).

У разі, якщо інформацію про вчинення працівниками Національної поліції України протиправного діяння одержано шляхом безпосереднього звернення особи до працівника підрозділу, при його перебуванні поза межами розташування підрозділу, або виявлена останнім особисто, унаслідок проведення пошукових заходів на території обслуговування, негайно доповідає цей працівник черговому по підрозділу та своєму безпосередньому керівнику. Відтак, рапорт про виявлення ознак протиправного діяння складає черговий по підрозділу або безпосередній начальник працівника, який особисто виявив інформацію. У рапорті, в обов'язковому порядку, зазначаються персональні дані працівника, від якого надійшла інформація.

Інформація про протиправні діяння, вчинені працівниками Національної поліції України, що надійшла до підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції України, незалежно від форми подання та джерела її отримання, для вирішення питання про облік та порушення кримінального провадження шляхом внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, направляється виключно до уповноважених органів досудового розслідування відповідно до положень ст. 216 Кримінального процесуального кодексу України про підслідність, а також з урахуванням територіальної юрисдикції підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України. З цієї метою начальник підрозділу внутрішньої безпеки доручає одному з працівників особисто доставити вказані матеріали до уповноваженого органу досудового розслідування або приймає рішення направити їх в інший, погоджений з таким органом, спосіб, зокрема за допомогою засобів телекомунікації (із запровадженням у правоохоронних органах системи електронного документообігу та правової легітимності електронного підпису посадових і службових осіб використання телекомунікаційних пристроїв при передачі такої інформації стане загальнодопустимим).

Порядок приймання, реєстрації та розгляду в органах прокуратури України заяв, повідомлень, матеріалів про вчинене кримінальне правопорушення, у тому числі за результатами самостійного виявлення слідчим, прокурором з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити

про вчинення кримінального правопорушення, встановлений Інструкцією про порядок розгляду звернень та особистого прийому в органах прокуратури України, затвердженою наказом Генерального прокурора України від 27 грудня 2014 р. № 9гн [12].

Інструкцією закріплено, що заява, повідомлення про вчинення кримінального правопорушення – це усне чи письмове звернення фізичних або юридичних осіб, службових (посадових) осіб органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, викладені у відповідному рапорті виявлені прокурором або слідчим обставини, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, які повинні відповідати вимогам ч. 5 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України. Заяви, повідомлення про вчинення кримінального правопорушення, незалежно від місця і часу їх вчинення, підлягають обов'язковому прийманню в усіх органах прокуратури. Датою подання заяв, повідомлень до прокуратур усіх рівнів вважається дата реєстрації заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення у книзі вхідної кореспонденції прокуратури, прокурором та слідчим якої проводиться внесення відомостей до ЄРДР.

Заяви, повідомлення про вчинення кримінальні правопорушення, що належать до підслідності органів прокуратури та надійшли на розгляд прокуратур областей, міст Києва і Севастополя, спеціалізованих прокуратур на правах обласних, Генеральної прокуратури України, керівники підрозділів апаратів направляють для організації досудового розслідування з дотриманням територіального принципу до прокуратури відповідного рівня.

Заява (рапорт працівника) та інші за можливості зібрані матеріали (за винятком оригіналів конфіденційних документів) разом із супроводжувальним документом необхідно направити до прокуратури для внесення даних до ЄРДР та початку процесу досудового розслідування. У разі згоди заявника забезпечується його явка до прокуратури для отримання відповідних свідчень щодо обставин події. Перебіг 24-годинного терміну щодо внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та порушення процесу розслідування починається згідно зі ст. 214 Кримінального процесуального кодексу «... після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення» [5].

Отримання прокурором інформації від підрозділу внутрішньої безпеки підпадає під визначення «самостійного виявлення ним з будь-якого джерела» інформації про злочин. Уповноважений працівник підрозділу внутрішньої безпеки постійно контролює рух направлених матеріалів з метою тісної взаємодії з працівниками слідчого підрозділу прокуратури та своєчасного отримання (за можливості нарочним) доручень у порядку ст. 41 Кримінального процесуального кодексу України (з метою економії часу, який може бути витрачений у разі направлення відповідного доручення слідчим поштою).

Після початку досудового розслідування кримінального правопорушення слідчим прокуратури, який здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень, учинених працівниками правоохоронних органів, підрозділи внутрішньої безпеки, відповідно до ст. 41 Кримінального процесуального кодексу, за дорученням слідчого проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії. Враховуючи зміст пп. 3 п. 2 ст. 40 Кримінального процесуального кодексу, ч. 4 ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» доручення слідчого повинне містити вказівку на конкретну негласну слідчу (розшукову) дію, яку він доручає провести оперативному підрозділу (на відміну від абстрактного змісту попередньої норми – ст. 114 Кримінального процесуального кодексу) [5; 13, с. 142].

Обрання конкретної форми взаємодії слідчого прокуратури та оперативного працівника підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України пов'язано з характером слідчої або оперативно-розшукової ситуації, що склалася у зв'язку з кримінальним провадженням чи оперативно-розшуковою справою, залежить від слідчого й реалізується за його ініціативою та під його процесуальним контролем. Специфіка будь-якої з форм взаємодії полягає в тому, що під час їх реалізації формується система правовідносин між слідчим прокуратури та оперативним підрозділом внутрішньої безпеки (керівником та виконавцем), яка, поряд з кримінальними процесуальними, включає й інші правовідносини (адміністративно-процесуальні, службові тощо), що в підсумку має за мету забезпечення об'єктивності, усебічності й повноти дослідження обставин, що підлягають доказуванню.

Зібрані за результатами виконання доручень матеріали направляються до слідчого підрозділу прокуратури для опрацювання та доручення до матеріалів кримінального провадження. Живаються також заходи щодо подальшого оперативного супроводження.

Відтак, з метою організаційного забезпечення реалізації матеріалів документування підрозділами внутрішньої безпеки Національної поліції України фактів злочинів у сфері службової діяльності, учинених працівниками Національної поліції України, необхідно прийняття загального алгоритму дій працівників відповідних підрозділів.

У практиці роботи підрозділів внутрішньої безпеки за новим Кримінальним процесуальним кодексом трапляються непоодинокі випадки надходження заяв і скарг на дії та рішення працівників Національної поліції України з мотивів незгоди з такими діями та рішеннями, постановленими не на користь заявників, помсти, а також звернень надуманого характеру від одних і тих самих осіб з одних і тих самих питань (добре відомі практикам «сутяжники»). Нерідко мають місце і ситуації, коли у кримінальних провадженнях, підслідних слідчим Національної поліції України, їх учасники з боку захисту ініціюють подання заяв до Національної поліції України та прокуратури на нібито «незаконні» дії слідчого, вимагаючи притягнути його до кримінальної відповідальності.

Незважаючи на те, що всі ці звернення спрямовані на протидію розслідуванню, вони все ж таки підлягають обов'язковій реєстрації в ЄРДР з проведенням уже нових проваджень для перевірки викладених у них обставин (слід допитати слідчого, здійснити одночасні допити слідчого за участю інших працівників Національної поліції України, провести інші процесуальні дії тощо).

Відповідно до п. 1 Перехідних положень Кримінального процесуального кодексу України, до створення органів державного бюро розслідувань кримінальне провадження за фактами вчинення кримінальних правопорушень працівниками правоохоронних органів здійснюється слідчими органів прокуратури. Територіальна юрисдикція органу досудового розслідування (прокуратури), до якого направляється інформація, повинна розповсюджуватися на всю територію обслуговування підрозділу внутрішньої безпеки. Інформація, виявлена Департаментом внутрішньої безпеки Національної поліції України, направляється до Генеральної прокуратури України, Управління внутрішньої безпеки, Відділу внутрішньої безпеки Національної поліції України – до відповідних обласних, міських та транспортних органів прокуратури. До компетенції останніх належить прийняття рішення про передачу матеріалів кримінального провадження до інших органів прокуратури, відповідно до територіальної підслідності [5].

На практиці роботи підрозділів внутрішньої безпеки Національної поліції України трапляються непоодинокі випадки, коли виникає необхідність негайного реагування на повідомлення про протиправні дії працівників Національної поліції України. Можна виокремити дві типові ситуації надходження інформації до підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України:

по-перше, надходження інформації до підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України про готування до вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину в межах провадження за оперативно-розшуковою справою, а саме фігуранти готуються вчинити злочин, і для його припинення необхідно вжити невідкладних заходів реагування. Для припинення злочину та фіксації протиправних дій необхідно застосувати оперативно-розшукові заходи, передбачені п. 7, 9, 10, 11, 12 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [14]. При виникненні обставин, що потребують негайного реагування для припинення (запобігання) тяжкого чи особливо тяжкого злочину оперативні підрозділи мають право розпочати проведення оперативно-розшукових заходів, передбачених пп. 7, 9, 10, 11, 12 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» до постановлення ухвали слідчого судді (ч. 2 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»). Відповідно до Глави 21 Кримінального процесуального кодексу (ст. 250), таке рішення узгоджується з прокурором. Керівник оперативного підрозділу зобов'язаний невідкладно після початку таких заходів звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді, яке погоджує з прокурором. Заходи, передбачені пунктом 10 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», зазначені як загальне посилення на Закон. На практиці потреба в таких заходах у діяльності Департаменту внутрішньої безпеки може і не виникати. Об'єктивні обставини ситуації, що склалася, не дають можливості звернутися до слідчого судді для отримання ухвали на їх проведення;

по-друге, надходження інформації до підрозділу внутрішньої безпеки Національної поліції України про готування до вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину: безпосереднє звернення особи з письмовим чи усним повідомленням; надходження поштою чи засобами телекомунікаційного зв'язку; від негласного джерела. Опрацювання такої інформації вказує на необхідність негайного вжиття заходів, спрямованих на припинення протиправних дій (відповідно до ст. 250 Кримінального процесуального кодексу України) [5].

Висновки. Таким чином, чітка регламентація процесуальної діяльності на початковому етапі досудового провадження є передумовою законності та обґрунтованості подальшого розслідування, а відтак і судового розгляду, тобто однією з гарантій законності кримінального провадження (ст. 2 КПК України). Адже ці основоположні принципи кримінального процесу можуть бути реалізовані, а права громадян надійно захищені лише за умови, що кожному факту порушення закону надаватиметься вчасна належна правова оцінка шляхом встановлення точної відповідності обставин події, що містить склад кримінального правопорушення, фактичним даним.

Список використаних джерел:

1. Боднар В. Є. Злочини у сфері службової діяльності, що вчиняються працівниками Національної поліції України: теорія та практика протидії: монографія. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2018. 332 с.
2. Довідка про злочини, учинені в Україні за 2013–2018 рр.: службовий документ / Департамент аналітичної роботи та організації управління МВС України. Київ, 2019. 124 с.
3. Аналітична довідка про основні тенденції розвитку безпекової ситуації в Україні та стан виконання пріоритетних завдань центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Міністром, за 2018 рік. Київ: ДНДІ МВС України, 2019. 95 с.
4. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: навч.-практ. посіб. / Ю. В. Гродецький, С. В. Гізимчук; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна. Харків: Право, 2014. 232 с.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
6. Про звернення громадян: Закон від 2 жовт. 1996 р. № 393/96-ВР. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
7. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07 лип. 2017 р. № 575. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0937-17>.
8. Погорецький М. А. Початок досудового розслідування: окремі проблемні питання. *Вісник кримінального судочинства*. 2015. № 1. С. 93–103.
9. Вакулік О. А. Початок досудового розслідування у кримінальному провадженні: навч. посіб. / О. А. Вакулік, Ю. І. Азаров. Київ: «Центр учбової літератури», 2015. 184 с.
10. Павловський В. В. Початок досудового розслідування: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія «Право». 2014. Вип. 2. С. 390–395.
11. Актуальні питання кримінального процесу України: навч. посіб. / Блажівський Є. М., Козьяков І. М., Толочко О. М., Мірошніченко С. С., Власова Г. П. та ін.; за заг. ред. Є. М. Блажівського. Київ: Нац. акад. прокуратури України; Центр учбової літератури, 2013. 304 с.
12. Інструкція про порядок розгляду звернень і запитів та особистого прийому громадян в органах прокуратури України: наказ Генерального прокурора України від 20 груд. 2017 р. № 2017 р. № 357. Верховна Рада України.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар; за заг. ред. професорів В. Г. Гончаренка, В. Т. Нора, М. Є. Шумила. Київ: Юстініан, 2012. 1224 с.
14. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII. Верховна Рада України. URL: zakon.rada.gov.ua/go/2135-12.